

IMPLICAREA ONG-URILOR ÎN CONSERVAREA NATURII

INVOLVING NGOS IN NATURE CONSERVATION

Prof.univ.dr. Elvira NICA

Lect.univ.dr. Oana SABIE

Drd. Valentin LAZĂR

Lect.univ.dr Elena Ecaterina NICOLAE, ASE Bucuresti

INTRODUCERE

Conform autorilor cărții "Organizațiile neguvernamentale și economia socială. Manual de intervenție"¹, termenul de ONG a fost folosit prima dată în articolul 71 din Carta Națiunilor Unite (1945), care vizează recunoașterea „statutului consultativ” pentru organizațiile neguvernamentale naționale și internaționale.

Gerald Clark (1998) definește ONG-ul ca fiind „o organizație nonprofit cu inițiative private care au un caracter legal distinct și care vizează interesul public.”²

Alte definiții sunt cele date de Stromquist și Wahl. După Stromquist (Stromquist, 2002), „ONG-urile nu aparțin structurilor statului, sunt organizații voluntare ale societății civile care operează în domeniul serviciilor pentru grupuri sau indivizi defavorizați din punct de vedere social, pentru implementarea programelor ce au rol de a consolida comunitățile locale și de a mediatiza susținerea dezvoltării sustenabile în colaborare cu statul sau cu alte entități.”³

P. Wahl (Wahl, 1997), definește ONG-urile ca fiind „asociații voluntare, independente de stat și de partidele politice, caritabile și nonprofit, care acceptă membri indiferent de rasă, etnie, religie sau gen.”⁴

Din definițiile date mai sus, pot fi extrase două caracteristici de bază ale organizațiilor neguvernamentale, și anume faptul că, în primul rând, acestea sunt organizații private care au ca scop apărarea unor interese fundamentale ale societății civile sau, cu alte cuvinte, apărarea interesului public cu mijloace specifice organizațiilor private și cu fonduri provenind în principal din surse private.

A doua caracteristică ar fi caracterul caritabil și de independență al acestor organizații.

Fără a porni de pe o poziție de suspiciune sau de partizanat, nu putem să nu remarcăm de la bun început situația ingrată în care se află unele dintre aceste organizații, obligate prin propriul statut la o atitudine de imparțialitate și de independență, indiferent de sursa de finanțare a respectivelor organizații.

Politici și strategii în conservarea naturii

Din schița pentru "Strategia Națională pentru Biodiversitate și Planul de Acțiune" elaborată la București, în martie 2010, cităm: „Așa cum rezidă din politicile stabilite la nivel internațional, conservarea biodiversității nu se face într-un context abstract, ci este strâns legată de procesele de dezvoltare a sistemelor socio-economice umane. Incapacitatea rezolvării problemelor de dezvoltare face imposibilă aplicarea oricăror măsuri strict conservative, făcându-le aproape inutile. De aceea,

¹ Sorin Cace, Victor Nicolăescu, Andreia-Nicoleta Anton, Smaranda Rotaru, *Organizațiile neguvernamentale și economia socială. Manual de intervenție*, Editura Expert, București 2011, pp. 25-26

² Idem 1

³ Idem 1

⁴ Idem 1

orice tip de acțiune ce vizează conservarea biodiversității trebuie integrată într-un context strategic pe termen mediu și lung, care să fundamenteze toate deciziile administrative."⁵

Am adăuga că pentru a putea pune în aplicare deciziile administrative de care se face vorbire mai sus, majoritatea cărora presupun un orizont de timp extrem de lung, uneori de ordinul generațiilor, sunt necesare nu doar inițiative legislative ci și instituții capabile să pună în aplicare respectivele măsuri, precum și metode de educație ecologică pentru schimbarea mentalității din țara noastră cu privire la problemele de mediu. Este destul de greu de crezut că o legislație corectă poate fi aplicată cum trebuie într-o țară cu o populație în majoritate lipsită de mijloace materiale și cu o educație ecologică precară.

Mai departe în "Strategia Națională pentru Biodiversitate și Planul de Acțiune" se spune că: „Deoarece termenul de biodiversitate în sens larg include și diversitatea etno-culturală, omul fiind o specie ce are dreptul și obligația de a se integra în sistemele ecologice pe care le domină sau de care depinde, strategiile și politicile din domeniul conservării biodiversității se construiesc prin participarea tuturor factorilor interesați, dar corect informați și conștientizați.”⁶ Acești factori interesați includ, desigur, ONG-urile de mediu, care au un rol important tocmai în activitatea de informare a publicului și de creare sau creștere a ceea ce am putea numi o conștiință ecologică, adică o mai mare implicare și responsabilizare a cetățeanului mediu în protejarea și conservarea naturii.

Prin SNPACB, România își propune, pe termen mediu 2010-2020, următoarele ținte strategice generale:

1. Stoparea declinului diversității biologice reprezentată de resursele genetice, specii, ecosisteme și peisaj și refacerea sistemelor degradate până în 2020.
2. Integrarea politicilor privind conservarea biodiversității în toate politicile sectoriale până în 2020.
3. Promovarea cunoștințelor, practicilor și metodelor inovatoare tradiționale și a tehnologiilor curate ca măsuri de sprijin pentru conservarea biodiversității ca suport al dezvoltării durabile până în 2020.
4. Îmbunătățirea comunicării și educării în domeniul biodiversității până în **2020**.⁷

În Strategia Națională pentru Biodiversitate și Planul de Acțiune, pentru îndeplinirea dezideratelor privind conservarea biodiversității și utilizarea durabilă a componentelor sale urmare a analizei contextului general de la nivel național și a amenințărilor la adresa biodiversității, pentru asigurarea conservării „*in-situ*” și „*ex-situ*” și pentru împărțirea echitabilă a beneficiilor utilizării resurselor genetice, au fost stabilite următoarele 10 obiective strategice:

- A. Dezvoltarea cadrului legal și instituțional general
- B. Asigurarea coerenței și a managementului eficient al rețelei naționale de arii naturale protejate
- C. Asigurarea unei stări de conservare favorabilă pentru speciile protejate
- D. Utilizarea durabilă a componentelor diversității biologice
- E. Conservarea *ex-situ*
- F. Controlul speciilor invazive
- G. Accesul la resursele genetice și împărțirea echitabilă a beneficiilor ce decurg din utilizarea acestor resurse
- H. Susținerea și promovarea cunoștințelor, practicilor și inovațiilor tradiționale
- I. Dezvoltarea cercetării științifice și promovarea transferului de tehnologie
- J. Comunicarea, educarea și conștientizarea publicului.⁸

⁵ Strategia Națională pentru Biodiversitate și Planul de Acțiune. Draft, București, Martie 2010

<http://www.ddbra.ro/mediatizari/Strategia%20Privind%20Conservarea%20Diversitatii%20Biologice DRAFT.pdf>

⁶ Idem 5

⁷ Idem 5

⁸ Idem 5

Responsabilități ale ONG-urilor în conservarea naturii

Pentru a vedea modul în care ONG-urile își văd propriile responsabilități cu privire la conservarea naturii, credem că ar fi util și relevant să prezentăm și să analizăm răspunsurile date de reprezentanții ai acestor organizații la întrebarea „Ce fac la ora actuală ONG-urile de mediu pentru a determina companiile să aibă un angajament autentic față de mediu?”⁹

Dragoș Bucurenci (blog personal), Director - Asociația MaiMultVerde, spune precum urmează:

„Există, cred eu, două tipuri de ONG-uri de mediu: cele care își asumă rolul de câini de pază ai statului și ai mediului de afaceri (*watchdogs*) și cele care încearcă să suplinească munca statului și a mediului de afaceri acolo unde acestora le lipsesc expertiza sau motivația (*action, not protest*). MaiMultVerde se numără între acestea din urmă.”

Directorul acestei organizații vede deci rolul ONG-urilor ca fiind acela de a compensa pentru lipsa de activitate a unor instituții cu responsabilități în probleme de mediu, precum și a unor instituții private cu probleme de responsabilitate socială.

Dana Caratas, Coordonator Comunicare - WWF Romania, spune că:

„WWF colaborează cu acele companii care se angajează în parteneriate pe termen lung, ale căror obiective finale sunt reducerea impactului asupra mediului și refacerea zonelor naturale afectate de operațiunile specifice companiilor respective. Evaluarea îndeplinirii acestor obiective se face de către specialiști din cadrul WWF, ai companiilor sau de auditori independenți. Proiectele derulate acoperă o gamă largă - de la proiecte tehnice (de reconstrucție ecologică), până la proiecte de educație - adresate propriilor angajați, clienților companiei, proiecte care să aducă beneficii pentru mediu și pentru comunitățile de interes pentru organizație și pentru compania parteneră.”¹⁰

Radu Mititean, Director Executiv - Clubul de Ciclism Napoca, afirmă următoarele:

„Noi considerăm că fiecare trebuie să își vadă de ale sale” respectând rolul social definit prin lege. Astfel, pe de o parte, instituțiile publice, sindicatele, partidele, ONG-urile și cultele trebuie să evite a fi actori în sfera economică, iar pe de altă parte operatorii economici trebuie să se ocupe de activități economice / comerciale, respectând normele legale și morale, fără a urmări alte obiective.”¹¹

Și continuă spunând: „Considerăm inoportun ca firmele să se preocupe (atât declarativ, cât și real) de problemele sociale, culturale, de mediu etc. Scopul unei firme este obținerea de profit, orice activitate care vizează altceva este nu doar necredibilă și inacceptabilă moral, ci în România și ilegală. Prin urmare CSR-ul nu trebuie văzut decât ca o formă mai atenuată și benefică social de publicitate.”¹²

Dacă ar fi să sintetizăm, răspunsurile prezentate acoperă o gamă completă privind responsabilitatea socială, mergând de la maximum de responsabilitate (cel de al doilea răspuns, care vede ca fiind de datoria companiilor să asigure atât derularea de proiecte ecologice cât și creșterea nivelului de educație) până la lipsa responsabilității (ultimul răspuns, care vede responsabilitatea firmelor ca fiind restrânsă la a face profit).

În opinia noastră, responsabilitatea în societate trebuie împărțită între stat, firme private și societatea civilă (în cazul de față, ONG-urile de mediu). Ni se pare absurdă viziunea potrivit căreia firmele nu au nici o responsabilitate față de mediu - cum ar putea face față statele naționale, în cazul României - un stat mic, cu resurse limitate și prost administrate - influenței de cele mai multe ori negative a unor uriașe companii multinaționale, orientate, după cum corect spune ultimul respondent, către profit, în lipsa unor politici de CSR aplicate de aceste companii? Este vizibil

⁹ <http://www.responsabilitatesociala.ro/dialoguri/dialog-cu-ong-uri-ecologiste-responsabilitatea-companiilor-fata-de-mediul.html#continut>

¹⁰ Idem 9

¹¹ Idem 9

¹² Idem 9

oricum faptul că statul român, prin instituțiile sale, întâmpină probleme serioase în aplicarea unor legi existente privitoare la protecția mediului, din motive complexe ce țin nu doar de deficiențe instituționale, ci și, după cum spuneam, de grave curențe de educație în domeniul ecologiei, la nivelul populației largi, precum și de un nivel crescut al corupției (la toate nivelele).

CONCLUZII

Pentru a vedea modul în care ONG-urile își văd propriile responsabilități cu privire la conservarea naturii, am prezentat și analizat răspunsurile date de mai mulți reprezentanți ai acestor organizații la întrebarea „Ce fac la ora actuală ONG-urile de mediu pentru a determina companiile să aibă un angajament autentic față de mediu?”. Răspunsurile prezentate au acoperit o gamă completă privind responsabilitatea socială, mergând de la maximum de responsabilitate până la lipsa responsabilității. Opinia noastră este că responsabilitatea față de mediu aparține tuturor părților implicate în dezvoltarea societății, fără excepții. Prin urmare, responsabilitatea în societate trebuie împărțită între stat, firme private și societatea civilă (în cazul de față, ONG-urile de mediu). Analizând proiectele prezentate am constatat că proiectele se derulează de obicei pe perioade scurte de timp, au o finanțare destul de redusă, provenind atât din surse proprii, cât și din surse externe (internaționale) sau de stat. Aria de desfășurare a proiectelor este diversă, iar obiectivele sunt ambițioase și variate (mergând de la unele obiective extrem de pragmatice, la altele care țin de sfera educației sau de publicitate - la nivel local sau național).

O concluzie generală privitoare la implicarea ONG-urilor în conservarea naturii ar fi că acest fel de implicare este în cele mai multe cazuri binevenită în România, unde instituțiile de stat au nevoie de cât mai mult ajutor pentru a aduce conservarea naturii la un nivel cât mai apropiat de cel european.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

***** - Carta albă a sectorului ONG din România,

Agarwal, A. 2008. *Role of NGOs in the protection of environment*. Journal of Environmental Research and Development, Voi. 2, No. 4, April-June 2008

Cace S., Nicolăescu V., Anton A-N., Rotaru S.. 2011. *Organizațiile neguvernamentale și economia socială. Manual de intervenție*. Editura Expert, București

Gemmill, B. and Abimbola Bamidele-Izu. *The Role of NGOs and Civil Society in Global Environmental Governance*,